

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Încă odată conversiunea datoriilor private! — Salarierea funcționarilor Statului. — Un an de criză în economia germană. — Scrisori din capitală. — Asanarea „Casei de Păstrare” din Săliște. *Cronica*: Conversiunea datoriilor agricole. Banca „Crișana” din Brad. Mandatul coasilierului tehnic dela Banca Națională. Cauzele crizei mondiale. Loteria de Stat.

Încă odată conversiunea datoriilor private!

Asanarea debitorilor de toate categoriile:
rurali și urbani.

Problema este pusă de mult la ordinea zilei, dar cum?

Vom încerca să arătăm aceasta, pe scurt, în loc de introducere și motivare a planului nostru de conversiune.

Cei direct interesați — și cei mulți — adică plugarii noștri mici și mijlocii, precum și mica noastră burghezime din orașe și orașele, n'au prea avut cuvânt. Ei s'au aninat cu mai multă sau mai puțină nădejde de propagandă așa-zisei „Ligi contra cametei”, a „Ligei ipotecafilor” și a altora asemenea „Ligi”, cari cereau amânarea proceselor și a licitațiilor, revizuirea pe trecut a dobânzilor „cămătărești”, reducerea datoriilor etc. etc.

Aceste mișcări și propagande prin orașe și prin sate, cu întruniri mai mult sau mai puțin populate, dar sgomotoase; cu publicațiuni prin ziare și cu persuadări dela om la om, au folosit desigur politicianismul demagogic, reușind chiar să aducă voturi multe la diferitele alegeri, chiar și în reprezentanța Țării. Dar ele au mai reușit să provoace *Legi* protegitoare debitorilor și profunde „cămă-

tarilor mizerabili”, băncilor „cămătărești” și tuturilor aceluia, cari, într'o formă sau alta, crezuseră, că aveau menirea de a alimenta creditul în interiorul Țării noastre.

Cât pentru cei direct interesați: debitorii onești și de bună credință, foloasele aduse de sus-zisele „Ligi” — foloase reale — sunt egale cu zero, în afară doar de liniștirea celor naivi prin insuflarea credinței, că Statul, sau nu știu cine, le va plăti toate datoriile, sau — cum se zice, că ar fi spus un deputat în propaganda sa la ultimile alegeri generale — că adevărat fiecare țaran va plăti din datoriile sale *numai atât cât va crede el însuși că poate plăti cu ușurință.*

Astfel s'a ajuns chiar și la ideea, că toate datoriile se vor „șterge” și astfel s'a ajuns și la — în fine la ceva pe cât de real, pe atât și de dureros — la lipsa totală de încredere în relațiunile noastre de afaceri. *Creditul este azi la pământ.* Și la acest funest rezultat diferitele ligi și propagande politicianiste demagogice, inconștiente, sau criminale au avut partea lor netăgăduită de contribuție.

S'a abordat problema „asanărilor” — firește — și de ziarele noastre. Economisții vechi și noi, consacrați sau de ocazie, cu legături prin redacțiunile marile noastre cotidiene, și-au dat în voie tributul lor de teorii mai mult sau mai puțin savante. Vor fi fost între aceștia desigur și mulți de absolută bună credință, neurmărind altceva decât limpezirea dezinteresată a chestiunii, pe lângă alții, cari acum aveau cea mai bună ocazie să se lanseze în politica economică-financiară a țării, oferindu-și indirect serviciile în vederea unei înalte situații de mâine.

În tot cazul s'au putut cefi prin zierele noastre idei, cari se băteau cap în cap unele cu altele, sau cu realitatea însăși a lucrurilor. Unii susțineau și poate mai susțin și astăzi, că nu este nevoie de nici o intervenție a Statului și de nici o legiferare specială în cauză și că debitorii trebuie lăsați să se descurce dânsii, cum vor ști, nefiind situația lor chiar așa de precară și insuportabilă, precum se vorbește. Alții susțineau, dimpotrivă, că se impune moratoriul general în favoarea tuturor debitorilor, cele mai drastice măsuri și amenzi împotriva „criminalilor bănci cămătărești” și altele de acestea.

În toiu acestor discuțiuni și forțați, poate, mai mult de sgomotul ce se făcea în jurul chestiunii „debitorilor agricoli” (de ce oare numai a celor agricoli? Poate pentru că erau mai mulți) decât de convingerea proprie, guvernarea s'au sesizat, în fine, și ei de gravitatea problemei.

Se știe că guvernul trecut (al Național-țărăniștilor) a înfăptuit „Creditul ipotecar tranzitoriu” și era gata să pună pe picioare și alte două asemenea instituțiuni: „Banca agriculturii românești” și „Creditul ipotecar agricol”, toate având cam aceiași destinațiune, adică să „asaneze” pe debitorii agricoli de acum și viitori.

Această impresionantă dragoste pentru debitorul român „agricol” se manifestase încă de mai demult, din partea tuturor guvernelor noastre din ultimii ani, prin legi protectoare a tuturor acelor, cari aveau ceva să dea.

Urmarea? — Creșterea datoriilor prin acumularea de dobânzi, imobilizarea băncilor, concordate, falimente și dispariția creditului.

Căci chiar dacă am admite că greutățile debitorilor n'ar fi insuportabile, cum de altfel, în multe cazuri, nu sunt! — și că soarta celor mai îngreuiți de datorii ar putea fi schimbată în normal chiar și numai cu paliativele preconizate până acum, ca: Banca Agriculturii Românești etc. în marea majoritate a debitorilor a prins, ca un fel de idee fixă, speranța sugerată de amintite propagande politicianiste demagogice, că Statul sau alt cineva — ori cine! — le va lua de pe cap datoriile.

Și atunci — ca la noi — chestiunea a ajuns la Vodă. Și M. S. Regele a promis debitorilor (iarăș „agricoli”) că guvernul Său de tehnicieni, sau poate un altul,

va veni cu o lege de conversiune-asanare a datoriilor. Desigur că M. Sa dacă a putut promite așa ceva, trebuie să fi fost perfect informat de consilierii Săi vechi și mai ales de cei noi asupra problemei. Sau cel puțin i-se dase desigur toate asigurările, că guvernul acesta de tehnicieni are chestiunea studiată și pregătită din toate punctele de vedere, între cari:

1. Statisticele trebuia să le fi arătat guvernanților: cât fac datoriile de convertit?

2. Studiarea finanțelor Țării sau tratativele duse cu finanța internațională le va fi indicat: cum și din ce mijloace vor fi satisfăcuți actualii creditori?

3. Cât timp poate necesită operațiunea de conversiune și ce măsuri trebuie luate până atunci, ca viața economică să nu sufere prea mult.

Fără aceste trei elemente perfect stabilite nu era permis să i se mai sugereze și M. Sale Regelui ideea conversiunii în așa fel, ca Regele să se găsească îndemnat a enunța însuși apropiata deslegare a marelui probleme.

Or, ce s'a întâmplat? Actualul guvern a venit — precum se știe într'adevăr cu un proiect de lege de conversiune a datoriilor agricole (numai a celor agricole). Din acest proiect însă ca și din multele discuțiuni și lămuriri oficiale date, nu se vede, că făuritorii proiectului ar cunoaște măcar și numai cele trei elemente esențiale amintite mai sus.

Nefiind acestea cunoscute, ba mai intervenind și o amânare a aducerii suszisului proiect în desbaterea corpurilor legiuitoare și, ca o consecință a acestei amânări, mai aducându-se și legea de suspendare a executărilor de creanțe agricole, opinia publică: debitorii și creditorii agricoli în prima linie, au rămas încă și mai puțin lămurii decât înainte, pulzațiile vieții economice au încetat aproape cu totul și haosul s'a mărit.

Mai amintim aici doar atât, că în discuțiunile Comisiunii speciale pentru studiarea în prealabil a proiectului de conversiune al guvernului, s'au ivit divergențe de păreri atât de esențiale, încât cu greu se va putea ajunge la un acord.

Părerea noastră este că proiectul se va vota așa cum se găsește sau cu prea mici schimbări, dar că aplicarea lui (devenit lege) va fi imposibilă.

Dar ori cum ar fi, pentru acum, sau pentru mai târziu, sau, în fine, fie și numai ca document de arhivă, noi vom reproduce aici — doar într'o altă redacție — principiile planului nostru de conversiune a tuturor datoriilor private, principii cunoscute cefitorilor acestei reviste și unele comunicate chiar de a dreptul celor în drept a se ocupa azi de această problemă.

Pornim dela convingerea, că un împrumut extern, necesar conversiunii datoriilor private, între împrejurările actuale, nu se poate face și că deci suntem avizați numai la propriile noastre puteri și mijloace de asanare.

Apoi am dori să așșăm dela început principiul burghez de a se respecta relațiunile de drept dintre debitori și creditori, intervenția Statului mărginindu-se numai la legiferarea conversiunii, la supraveghierea aplicării acestor legi și eventual la o contribuție a sa în favoarea tuturor, după puterile, de cari dispune: Girul său și pentru considerațiuni mai mult de ordine socială.

Această eventuală contribuție materială a Statului (girul) a-și motiva-o:

1. Cu faptul că Statul este al tuturor și sacrificiile, ce le-ar face s'ar împărți pe toți cetățenii, ca o necesitate de înalt ordin de Stat;

2. Prin faptul, cred, de nimeni contestat, că acest „Stat“ prin reprezentanții săi de vremuri și de azi s'a făcut vinovat cu 99% de stările economice de azi (nu vorbim firește de împrejurări externe, cari au provocat și alimentat criza economică mondială, deci indirect și pe cea dela noi).

Prin ce anume s'a făcut Statul vinovat? Prin politica revalorizării Leului din primii ani după războiu, prin cea vamală, uluită și vecinic șovăitoare („permisele“ și nepermisele) în scopul de a proteja o industrie indigenă forțată și parazitată; prin legiuirile de protejire demagogică a debitorilor în interese politicianiste de partid etc. Apoi s'a mai făcut vinovat acest Stat și prin administrația de jaf cunoscută. Acuzațiunile reciproce dintre partide și dintre guvernele, cari vin și pleacă, sunt arhicunoscute, tot așa ca și lipsa de orice sancțiuni pentru cei

acuzați. „La pușcărie“ și „Banii înapoi“ sunt fraze rămase ca atare numai în colecțiile ziarelor.

Aceasta este contribuția Statului la criza noastră de bani, de producție, de muncă și de încredere, până am ajuns la paralizarea completă a oricărei mișcări economice-financiare normale în Țară.

Și dacă este așa, dacă totalitatea cetățenilor acestei Țări s'a mulțumit să-și aleagă și să sprijinească, astfel de conducători, nu este oare just ca acest Stat (deci toți cetățenii) să suporte și el o parte din consecințele faptelor sale.

După acestea iată cum credem noi că ar trebui să se facă conversiunea datoriilor private prin intervenția și cu contribuția (girul) Statului:

1. Se înființează o bancă privilegiată de Stat: „Banca Altruistă“, sau „Banca de Conversiune“, sau „Banca Ipotecară a României“ ca societate anonimă cu sediul în București și cu durată limitată de 50 de ani;

2. Capitalul Băncii va fi de un miliard Lei, semnat de Stat (capitalul destinat Băncii Agriculturii Românești), de băncile particulare, societățile de asigurare, marile societăți industriale din Țară și de particulari.

Acest capital va servi mai mult numai ca o garanție specială pentru obligațiunile de conversiune, pe cari le va emite banca;

3. Destinațiunea Băncii Ip. a Rom. va fi conversiunea tuturor datoriilor private, rurale și urbane, cari vor putea fi declarate convertibile în baza legii de conversiune, ce se va aduce;

4. Nu vor veni la conversiune:

a) Datoriile, cari nu trec peste 40% a averii mobiliare și imobiliare pe care o grevează;

b) Datoriile, cari întrec cu peste 90% averea mobilă și imobiliară, pe care o grevează;

c) Datoriile contractate și aflătoare azi la instituțiuni privilegiate sau controlate de Stat, prin organe și în bază de legi speciale;

d) Datoriile private (urbane sau rurale) contractate după 1 Ianuarie 1931.

Evaluarea averilor mobiliare și imobiliare a debitorilor se va face după împrejurările de azi și după rentabilitatea, ce ar trebui să o dea dacă ar fi intens și rațional exploatate;

5. Datoriile convertibile de orice fel se vor concentra la una din băncile particulare creditoare din partea locului (una sau mai multe pe județ) pe un formular-tip în bază de cesiune, fără timbre.

La fiecare din aceste bănci particulare destinate a colecționa și răscumpăra provizor datoriile convertibile, va fi atașat câte un delegat al Băncii Ip. a Rom. care împreună cu un magistrat din localitate și cu organele de administrație ale acelei bănci particulare, vor pregăti materialul și vor decide în primă instanță convertibilitatea datoriilor, ce li se vor prezenta;

6. Dela băncile particulare amintite creanțele colecționate vor trece imediat pe aceiași cale (formular-tip de cesiune fără timbre) la Banca Ip. a Rom. care va achita acele creanțe băncilor particulare cedente prin obligațiuni fără dobândă, tip-bancnote, de câte 100—500—1000 și 5000 Lei, circulabile la purtător în interiorul țării, având curs forțat la valoarea lor nominală și fiind garantate de ipotecă și gajuri pe averile debitorilor originali în favoarea Băncii Ip. a Rom., de toată averea acestei bănci de Stat;

7. Debitorii astfel convertiți își vor achita datoriile convertite în anuități semestriale în curs de 10 până la 30 de ani sau mai mult după puterea lor de plată și după suma datoriei, pe lângă o dobândă de 2%, care împreună cu cota procentuală de amortizare a capitalului să nu întrecă 6% anual a totalului datoriei convertite.

Pentru înconjurarea de cheltueli de organizare și administrare a Băncii Ip. Rom., pentru accelerarea procedurii de conversiune și în fine pentru ușurarea debitorilor convertiți în contactul lor cu Banca Ip. a Rom., băncile particulare cedente își vor lua obligația de a ține ele legătura directă cu debitorii asanați. Aici vor fi evidențele împrumuturilor convertite și aici se vor încasa anuitățile semestriale, cari apoi vor fi administrate Băncii Ip. a Rom. în aceleași obligațiuni (bilete) de conversiune amintite mai sus;

8. Biletele (obligațiunile) de circulație (Lei ipotecari sau cum li s'ar zice) ajunse pe calea de replătire la Banca Ip. a Rom. vor fi anulate (nu se vor mai repune în circulație);

9. Biletele de circulație vor fi primite în plată de toate autoritățile de Stat sau privilegiate, respectiv controlate de Stat, ca și de orice particular, fără limită și sub cele mai grele sancțiuni atât pentru cei ce ar refuza primirea lor, cât și pentru aceia, cari ar face propagandă împotriva circulației lor;

10. Până la perfectuarea conversiunii fiecare debitor în parte va fi obligat să plătească la zi dobânzile legale sau scăzute la un anumit procent, după datoriile lor actuale și eventual să dea creditorilor efecte de preschimbare.

11. Trei luni după promulgarea legii de conversiune să fie abrogate toate legile excepționale, cari împiedică azi executările față de toți acei debitori, cari nu-și vor fi prezentat cererile de conversiune la băncile din partea locului, încredințate cu colecționarea datoriilor lor.

12. Conversiunea va fi obligatorie pentru toți creditorii, cari dețin creanțe convertibile în baza legii de conversiune.

13. Debitorii, cari eventual nu ar vrea să beneficieze de legea conversiunii, să fie lăsați a fi executați de creditorii lor actuali în baza legilor existente și pe lângă o procedură drastică și accelerată.

*

Știm! Planul acesta de conversiune a datoriilor private li se va părea celor mai mulți „Exotic“, cu multe puncte vulnerabile, dar mai ales cu unul! „Inflație“, „devalorizarea în 24 de ore a „Leilor ipotecari“, prin refuzul lor în circulațiunea de bunuri“ etc. — se va auzi din toate părțile!

Inflație cu toate acestea, *nu este*. Pentru cei ce știu ce este o inflație propriu zisă, numai este nevoie de vreo altă explicație. Ce privește devalorizarea lor, în loc de răspuns la aceasta, am putea afirma — fără posibilitate de desuinițire — că tot astfel se vor devaloriza și obligațiunile cu dobândă preconizate de alții, ca mijloace de conversiune și încă cu efecte și repercusiuni mult mai mari, fără ca totuși aceste contra-valori ale creanțelor convertite să fi adus mult aștep-

tata *înviorare* a creditului și a circulațiunii de bunuri, în lipsa căreia *ne axfixiem* pe încetul, dar sigur. Și am mai putea răspunde tot printr'o comparație și anume: Lefurile și pensiile funcționarilor de Stat neplătite pe luni de zile, duiumul de proteste, concordate și falimente, sinuciderile și banditismele din motive de „bani”, ca mijloace de circulație, fără nici o perspectivă de îndreptare, sunt acestea oare de preferat?

Dacă circulațiunea „Leilor ipotecari” s'ar face la început — fără dificultăți — numai între instituțiuni publice și particulare și Stat și, de altă parte, s'ar fi fost scos dela ordinea zilei chestiunea iritantă și obsedantă a conversiunii, rezultatul operațiunii preconizate de noi nu ar fi de loc de disprețuit.

Dar noi mai avem și un alt răspuns la obiecțiunile, ce ni s'ar face referitor la efectele și modul de circulațiune a amintirilor „Lei ipotecari”, răspuns pe care-l vom da la timpul său celor ce ne vor întreba!

București, 31 Ianuarie 1932.

S. ROȘCA.

Salarizarea funcționarilor Statului.

Despre aceasta chestiune s'a mai vorbit în coloanele acestei reviste. Dacă acum ne ocupăm din nou de ea, o facem nu pentru că am crede, că de cele plectate s'ar lua la cunoștință de către cei chemați, — pentru aceștia știm, că strigăm în puștii, — ei ne ocupăm de ea, pentru că voim să sămănăm idei, izvorite dintr'o adâncă convingere cetățenească și pentru că avem simțul certitudinii, că soluția recomandată de noi este unica corespunzătoare intereselor generale economice ale țării. Evenimentele, ce vor urma, ne vor justifica în fața cetitorilor noștri.

Presa din capitală ne-a adus vestea, că s'a făcut iară o comisie de armonizare a salarizării funcționarilor Statului. S'a spus în toamna trecută, că chestiunea stabilirii unei scări de salarizare uniformă a funcționarilor Statului, se amână pentru luna Martie 1932. Cum acel termen se apropie; este ușor de ghicit, rostul comisiei pomenite mai sus.

Tot în toamna anului trecut factori chemați, făcuseră declarații în legătură cu alcătuirea bugetului, — că Statul întreține un corp mai mare de funcționari decât are trebuință. Acel plus de funcționari, ar fi de 50.000. Noi credem, că plusul e și mai mare; sau mai bine zis, că numărul funcționarilor Statului ar putea fi redus și mai mult, fără ca serviciile să sufere, — însă numai cu condiția, ca cei rămași în slujbe să fie omeneste plătiți. Statul are după diferitele aprecieri circa 330—350.000 funcționari. Dacă numărul lor ar fi redus cu 100.000 și economiile produse s'ar folosi: jumătate pentru îmbunătățirea salarizării celor rămași, iar cealaltă jumătate să rămână în folosul Statului, sau a prea încărcatei Case a pensiilor, — scopul ar fi ajuns. S'ar mai scuti contribuabilul de spectacolul demoralizator, ce-l produce evidenta pierdere de timp din oficiile publice, încărcate cu prea mulți funcționari incapabili, protejați ai partidelor politice; de altă parte odată rezolvită această chestiune funcționarii Statului ar fi lăsați în pace să lucreze și nu ar forma obiectul zilnic de critică al tuturor, chemați și nechemăți, fapt care nu contribuie la ridicarea prestigiului corpului lor. Statul, dacă voiește să evite șomajul, de care se teme, să facă acest lucru, fără a-l contopi cu problema funcționarilor săi, atât de mult criticați și cari vor fi și mai mult criticați, în legătură, cu desvoltarea corupției, în creștere proporțională cu reducerea salariilor lor.

Anul trecut, funcționarilor publici li s'a aplicat curba de sacrificiu de 10—23%, în anul acesta li s'a rotunzit (de fapt li s'a scăzut) salariile cu alte 15%, încât față de anul 1930, azi li s'a scăzut în medie cu cel puțin o treime salariul. Dacă calculăm și contribuția la Casa de pensii, la Casa de ajutor, etc., vom vedea, că azi unui funcționar public i se reține peste jumătate din salariu; sacrificiu, pe care nu-l aduce nici o categorie socială pentru Stat. Dacă se vor mai încadra, li se va mai „armoniza”, se vor mai „rotunzi” și „netezi” salariile de câteva ori ajung, că ei trebuie să mai plătească Statului. Este lucrul acesta serios și demn, — sau o bașjocură? De ce se ocolește adevărul? Statul nu mai poate plăti atâți funcționari, chiar să aibă nevoie de ei.

Să le dea drumul celor superflui sau pe cari nu-i poate plăti și chestia s'a terminat odată; altcum devine povestea cu „Cocoșul roșu“.

Este doar atât de clar și cert, că repercusiunile generale a atâtor reduceri, mărturisite și nemărturisite, de salare, asupra vieții economice, sunt extrem de păgubitoare; iar cele morale tot asemenea. De ce, atunci, se continuă acest joc primejdios?

Mai mult curaj și sinceritate, așteptăm dela cărmuitorii. Că vom avea cu 100.000 șomeri mai mult, nu e așa mare primejdie, decât să ne vedem întreg corpul de funcționari publici contaminat de corupție, — ori aruncat în brațele mizeriei.

SPECTATOR.

Un an de criză în economia germană.

Caracteristic — pentru situația de azi — este evoluția față de situația de anul trecut, schimbare prin înrăutățirea crescândă a situației economice, la care nimeni nu se aștepta. Acum un an problema valutară era o chestiune pentru discuțiile savante — azi — numai 4 țări în lume mai mențin liber și complet comerțul cu aur.

Acest singur fapt indică un mers al crizei, care nu numai că nu arată, mijloacele de îndreptare dar nu arată clar, nici motivele cari îl determină.

Acum un an Germania mai era încă optimistă, dar îngrijorarea a apărut în cele dintâi luni, odată cu cele dintâi complicații financiare în Franța. O încercare de a se apăra în parte, printr'o Uniune vamală cu Austria, a dat greș. Economia germană azistă apoi la prăbușirea „Credit-Anstalt“-ului, cel dintâi semn al catastrofelor nenumărate ale anului și apoi intră în drumul tot mai grăbit al depresiunii economice. Proclamația lui Hoover pentru moratoriul de un an, este salutăată ca o salvare și ca începutul unei noi epoci în relațiile economice internaționale și sfârșitul crizei. Și după o săptămână numai urmează un adevărat „run“ asupra Germaniei. Creditele pe termen scurt sunt denunțate, de către creditorii externi și în interior acelaș asalt se repetă asupra depunerilor la bănci. Băncile Germane au plătit numai în Iulie creditorii diverși cu 1'1 miliarde M. Cu toate sforțările lui Luther, care călătorește cu avionul dela Berlin la Londra,

la Paris și la Basel și cu toată înființarea unui Sindicat de garanție între industriile și băncile germane, la 13 Iulie, „Donat“ își încheie ghizele, marcând cel mai de jos punct al depresiunii economice germane din anul acesta. Banca Reichului urecă scontul până la 15%, și o serie întreagă de măsuri sunt luate pentru restabilirea încrederii. O politică conștientă și poate și disciplinată morală a Germaniei, a reușit să refacă în parte situația și să o creadă atât de bună încât la o lună numai, sunt ridicate măsurile excepționale și se redeschide bursa din Berlin.

Criza lirei sterline aruncă din nou dezorientare acolo, unde începuse să se facă ordine și situația se înrăutățește cu atât mai mult cu cât exemplul Angliei e imitat și de alte țări și controlul devizelor este condus alături de o politică vamală protecționistă, care periclitează mult importantul comerț exterior german. În această perioadă politica urea să slujească economia mai presus de considerații politice și avem vizitele reciproce dela Berlin și Paris, lucruri, cari nu de mult păreau imposibile și marchează tot mai mult marea excendent al problemelor economice, asupra ori căror altor considerații.

Sfârșitul anului aduce ultima încercare și cea mai importantă, ca prin măsuri excepționale să se pună capăt unei tot mai rele situații economice și ordonanța dela 8 Dec. a. tr. este rezumatul unei politici duse în decursul unui întreg an. Față de începutul anului, politica de scădere a prețurilor, a reușit să obțină o scădere la costul general al vieții de aproape 10%, scădere, care alături de tot mai marea criză de numărare, de scăderea salariilor și urcarea impozitelor este o slabă consolare.

În economia agricolă, Germania a continuat a politică pentru protecția, prin taxe vamale, a agriculturii, în special a marilor exploatari agricole, nereușind decât să aducă pe țaran într'o situație dintre cele mai rele și să facă prețul intern al grâului și secărei de 2½, mai mare decât prețul la exterior.

Comerțul exterior se încheie totuși cu un activ de peste 3 miliarde M. — față de pasiv, dar tendința de scădere, a fost importantă și în anul acesta și a însemnat față de anul 1929, o scădere a exportului cu 28%, care însă a fost compensată cu o scădere a importului cu 49'9%. Încercările de tratative cu Austria, Elveția, Ungaria și România, n'au dus la nici un rezultat practic, chiar atunci când s'au încheiat tratate.

Anul se încheie cu perspective tot mai întunecate. Germania așteaptă o lămurire a situației dela cele 3 mari adunări internaționale, cari au

loc la sfârșitul lunii și înainte de cari mai încearcă o regulare favorabilă a datorțiilor ei pe termen scurt.

La acest sfârșit de an nu se poate încheia nimic, nu se poate decât spera la ceva mai bun — mâine — și asta — e totuși mult, foarte mult chiar — azi.

Berlin.

NICOLAE PETRA, jun.

Serisori din capitală.

București, 21 Ianuarie 1932.

Cu multă bunăvoință s'ar putea spune, că anul 1932 a pășit pragul cu piciorul stâng, dacă n'am ști, că tot cu stângul o isprăvise și anul 1931, care nu pusese mai nici odată piciorul drept pe pământ. Cu alte cuvinte, vremea e șchioapă, sau pe românește: *nu mai merge*. Vorba lui Creangă, numai în anul ăsta și anul trecut ne-a mers rău, încolo, niciodată nu ne-a mers mai bine.

După noua curbă de sacrificii a funcționarilor publici și după impozitele excepționale pe salariile funcționarilor particulari, trebuia să vină și reducerea pensiunilor, pentruca să ajungem la *raționalizarea serviciilor*, preconizată de circulara Băncii Naționale.

Dar cererile noastre financiare știau deja de multe decenii și n'au uitat niciodată, că dividendele sunt permise numai la instituțiuni cu active reale și — după puțină — chiar superioare cifrelor cu cari figurează în registre și numai cu veniturile rezultate în mod real, din operațiuni complet lichidate, sau din operațiuni asupra lichidității cărora nu poate exista nici cea mai mică îndoială.

Nu știam însă, că mai este nevoie și de o raționalizare a serviciilor pela instituțiunile particulare.

Recomandățiunea aceasta aduce cam cu un ordin confidențial pentru suprimarea de posturi pela instituțiunile particulare, pentru restabilirea echilibrului dintre venituri și cheltuieli.

Dacă s'ar fi adresat salariatului public în locul celui particular, poate că n'ar fi greșit adresa.

În privința aceasta este instructivă conferința ținută la 17 Ianuarie a. c., în Amfiteatrul Fundațiunei Carol I. de dl I. Răducanu: *Depresiunea economică astăzi și în trecut*, prima prelegere în ciclul organizat de Institutul Social Român spre a elucida influența depresiunii economice mondiale în România.

Conferențiarul face deosebire între criza și între depresiunea economică, prima fiind o dezechilibrare a economiei prin micșorarea pro-

ducțiunii și prin consumarea capitalului destinat producțiunii, provocând șomaj și o reducere a consumațiunii. Cea din urmă este epoca de readaptare, de readjustare, de reorganizare și de regenerare sau curățire a ruinelor lăsate de cea dintâi.

În locul întreprinzătorilor îndrăzneți până la temeritate din epoca de criză economică, găsim, în perioada de depresiune economică numai oameni calculați.

În locul făuritorilor de planuri, avem reorganizatori reci, cari lucrează la repararea greșelilor săvârșite în epoca de ascensiune.

Depresiunea economică de astăzi are caracter mondial. Și cari sunt cauzele crizei economice mondiale?

În primul loc este supraproducțiunea agricolă și apoi este supraproducțiunea industrială, provocată prin *raționalizarea dusă la exces*, prin suprimarea serviciilor umane.

* * *

În privința conversiunii datorțiilor agricole se bate apa în pluă.

Comisiunea specială a Camerei continuă să discute asupra proiectului de conversiune. Până acum n'a reușit decât să accentueze din zi în zi tot mai mult antiteza punctelor de vedere dintre creditori și dintre debitorii agricoli.

Comisiunea este însă de acord, ca Statul să nu dea nimănui nimic. Statul să se mulțumească cu garanția și cu legea.

De fapt ce ar și putea să mai dea Statul? Și de unde să mai ia, ea să poată da? Dela creditorii ruinați, sau dela debitorii, pe cari îi convertește?

Sub aceste auspicii au început în sfârșit și ziarele și revistele noastre de aici să facă reclama și apoteoza spiritului de economie și a depunerilor spre fructificare.

Tot cu piciorul stâng...

Coresp.

Asanarea „Casei de Păstrare“ din Săliște.

Printr'un jurnal al Consiliului de miniștri, publicat în „Monitorul Oficial“ din 11 Ianuarie crt. ministerul de Finanțe a fost autorizat să încheie cu „Casa de Păstrare“, *institut de credit și economii, s. a. din Săliște*, o convențiune pentru *răscumpărarea de stat a unui portofoliu imobilizat de efecte, în sumă de Lei 10.000.000 reescontat la Banca Națională a României.*

„Casa de Păstrare“ din Săliște va rambursa statul valoarea portofoliului răscumpărat, împreună cu dobânzile respective, în termen de 25 ani, în 20 anuități egale, plătibile cu începere dela 31 Decembrie 1936.

„Casa de Păstrare“ din Săliște se obligă să nu perceapă dela debitorii constituind portofoliul preluat de stat și până la completa lui lichidare o dobândă mai mare de 6 la sută anual, franco de orice comision.

Pentru garantarea executării acestor convențiuni, „Casa de Păstrare“ din Săliște va constitui statului ipotecă în rangul I asupra celor 5 imobile proprietatea sa din Săliște, din Mercurea și din Orlat.

Ministerul de Finanțe va putea numi un comisar al guvernului, însărcinat cu supravegherea operațiunilor „Casei de Păstrare“ din Săliște și a executării convențiunii.

CRONICA

Conversiunea datoriilor agricole. Cefim în ziarul „Argus“ Nr. 5643, că dl. Ministru de finanțe Argetoianu, în o audiență recentă ce a acordat d-lor Constantin Angelescu, Guvernatorul Băncii Naționale și Roger Auboin, Consilierul tehnic al aceleiași bănci, a fost pus în curent cu impresia ce a făcut proiectul de lege al conversiunii în cercurile financiare din țară și din străinătate.

Dl. Ministru al finanțelor a fost prevenit că reducerea creanțelor dela bănci cu 50% și proclamarea concordatului obligator însemnează distrugerea întregii noastre organizațiuni de credit, cu importante urmări și pentru Banca Națională.

În cercuri bine informate se afirmă, că dl. Argetoianu a fost convins de dezastrul, pe care proiectul de conversiune îl va provoca, și că în puține zile se va aduce un alt proiect de lege pe alte baze.

*

Banca Crișana“ din Brad. În numărul trecut s'a publicat bilanțul s. a., „Crișana“, inst. de credit și de economii din Brad, (jud. Hunedoarei). Este un bilanț foarte simplu și clar, încât oricine își poate formula o părere despre bancă, citindu-l.

Pentru noi cețce cântărim cifrele cu priceperea de specialiști, o mărturisim, că în vremurile de azi, a căror gravitate o înțelegem mai mult decât alții, bilanțul băncii „Crișana“ este o adevărată revelație.

Totalul activelor e egal cu cel al anului trecut, iar rentabilitatea capitalurilor este de 14%, adică procentul maxim îngăduit de lege, fapt care ne îndreptățește să credem, că banca, afară de scăderea cursului efectelor nu a avut altceva de amortizat, pentru că întreg profitul realizat (14%) este evidențiat în Co. Pierdere & Profit. Depunerile sunt proporționate, întrucât abia trec de cifra întretită a capitalului de acți și nu sunt de două ori mai mari decât capitalurile proprii ale băncii. Operațiunile de cont-curent sunt reduse la 2½% din totalul activelor; la evaluarea imobilelor și a mobilierului se găsesc rezerve latente importante; tot asemenea cifra dobânzilor încassate anticipate constituie o rezervă egală cu profitul net, ce'l va avea banca, între împrejurări normale, în anul viitor. Avem impresia, că în raport cu volumul afacerilor și cu cifra veniturilor, banca suportă impozite prea mari. Dotarea fondurilor de rezervă atât de importante, cu o sumă relativ foarte mare, face dovada unei laudabile prevederi.

Iată de ce felicităm conducătorii băncii pentru cu adevărat frumosul rezultat obținut; dorind ca cele mai puternice bănci din țară să poată arăta un bilanț atât de solid construit și de real echilibrat.

(Verax).

*

Mandatul consilierului tehnic dela Banca Națională. La 7 cert. expiră mandatul dlui Roger Auboin, consilierul tehnic al Băncii Naționale. Mandatul va fi prolongit în așa fel că dl. Auboin, care până acum locuia permanent în București, va veni de mai de multeori pe an, în țară, pentru a urmări felul cum se aplică programul de investițiune și de dezvoltare. Rapoartele se vor întocmi în viitor semestrial.

*

Cauzele crizei mondiale Consiliul general al Băncii Franței, în raportul său către adunarea generală, atribute cauzele actualei crize bancare și monetare din lume abuzului de credite și nesiguranței politice în anumite țări din Europa și amintește, că respectarea angajamentelor este prima condiție a menținerii încrederii.

*

Loteria de stat. Loteria pe Clase a Statului își va începe încurând activitatea. Între 1 și 15 ale lunii Martie a. c. se vor pune în vânzare lozurile, pe tot cuprinsul țării.

Prima emisiune va fi de 80.000 lozuri cu 40.000 câștiguri, împărțite pe cinci clase. Durata tragerii celor cinci clase va fi de șase luni, iar cifra totală a câștigurilor, care se vor distribui câștigătorilor va fi de 240 milioane Lei.

Prețul lozurilor Loteriei noastre va fi cel mai puțin dintre toate lozurile similare. Pentru a da posibilitate de a juca și publicul cu mijloace financiare mai modeste.

„CÂRȚIȘOREANA“

CASSĂ DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN STREZA-CÂRȚIȘOARA

CONVOCARE

Domnii acționari ai casei de economii „CÂRȚIȘOREANA“, societate pe acții în Streza-Cârțișoara, prin aceasta sunt invitați la a

XXVI-a adunare generală ordinară

care se va ține în Streza-Cârțișoara, la 25 Februarie 1932, la ora 1 p. m., în localul institutului cu următorul

PROGRAM :

1. Deschiderea și constituirea adunării;
2. Raportul Consiliului de administrație și cenzori;
3. Citirea bilanțului de pe anul 1931, împărțirea venitului curat și darea absoluturilor.

Consiliul de administrație.

N. B. Domnii acționari cari voese a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotență în sensul § lui 17 din statute sunt rugați a-și depune acțiunile, eventual dovezile de plenipotență cel puțin cu o zi înainte de adunare la casa societății.

Activa		Contul Bilanț la 31 Decembrie 1931.		Pasiva	
	Lei	B		Lei	B.
Bani gata	33.228	—	Capital social	400.000	—
Escompt	6.041.470	—	Fond de rezervă	300.000	—
Efecte	1.500	—	Rez. spec. pt. creanțe dubioase	170.000	—
Mobilier	5.000	—	Depuneri spre fructificare	4.675.401	—
Anticipație	5.000	—	Reescont	320.000	—
Interese restante	38.051	—	Diverși	23.787	—
			Interese anticipate pe 1932	165.823	—
			Profit curat	69.238	—
				6.124.249	—
				6.124.249	—

Spese		Contul Profit și Pierdere.		Venite	
	Lei	B.		Lei	B.
Interese la depuneri	492.878	—	Interese de escompt	746.926	—
Interese la reescont	40.454	—	Provizțiuni	118.211	—
Impozite	109.943	—	Transferire de acții	60	—
Salare și marce de prezență	60.000	—			
Spese	20.684	—			
3% Rez. spec. pt. creanțe dub.	70.000	—			
Chirie	2.000	—			
Profit curat	69.238	—			
				865.197	—
				865.197	—

Streza-Cârțișoara, la 31 Decembrie 1931.

Dionisie Cânduleșu m. p., casar.

Petru Tăteea m. p., contabil.

MEMBRII CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE:

Nicolae Ar. Oana, președinte.

Ioan Șiaru m. p.

Ambrosie Neacșa m. p.

Zachiu Banciu m. p.

Constantin Oltean m. p.

Emilian Budac m. p.

Subsemnații membri ai Consiliului de cenzori am examinat conturile prezente și le-am aflat în regulă și consonanță cu registrele.

Streza-Cârțișoara, la 31 Ianuarie 1932.

Nicolae Frâncu m. p., președinte, expert-contabil.

Ilie Giurea m. p.

Matei Grouu m. p.

Nicolae Gh. Oana m. p.

Gheorghe Oana m. p.

„NEGOTIUL“

casă de economii, societate pe acții în Porumbacul de sus.

Convocare.

Domnii acționari ai casei de economii „NEGOTIUL“, societate pe acții în Porumbacul de sus, se invită la

a XXIII-a adunare generală ordinară

care se va ține în Porumbacul de sus la 9 Martie 1932, la 2 ore p. m., în localul institutului, cu următorul

PROGRAM :

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul direcțiunii, bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghere;
3. Impărțirea venitului curat;
4. Eventuale propuneri, înaintate direcțiunii cu 3 zile înainte de ziua adunării.

Acționarii să-și prezinte acțiunile cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală, spre a fi preschimbate.

Direcțiunea.

Activa		Contul Bilanț la 31 Decembrie 1931		Pasiva	
	Lei	b.		Lei	b.
Casa	114,888	—	Capital	300,000	—
Esecont	4,072,774	—	„ emis. III-a	234,208	—
Obligațiuni	123,091	—	Fond de rezervă	159,000	—
Depuneri proprii	263,627	—	% rez. spec. pt. creanțe dub.	100,000	—
Imobil	160,000	—	Depuneri	3,910,341	—
Efecte	7,800	—	Dividendă neridicată	4,348	—
Interese restante	44,125	—	Interese antcip.	34,245	—
			Venit curat	44,161	—
	4,786,203	—		4,786,303	—

Cheltuieli		Contul Profit și Pierdere		Venite	
	Lei	b.		Lei	b.
Interese la depuneri	311,647	—	Interese restante din 1930	50,000	—
Impozit	67,884	—	„ de Esecont	419,461	—
3% rezerve speciale	59,000	—	„ de dep. proprii	6,616	—
Salare	24,000	—	„ de Efecte	1,687	—
Spese (încălzit, luminat post, porto, etc.)	20,636	—	Transferieri	182	—
Marea de prezență	5,700	—	Proviziuni	55,042	—
Venit curat	44,161	—			
	533,028	—		533,028	—

Porumbacul de sus, la 31 Decembrie 1931.

DIRECȚIUNEA :

Nicolae Bărglăzan m. p. Nicolae Solomon m. p. Nie. Comșa m. p. Gheorghe Banciu m. p.
Luca Popianoș m. p. Vasile Popianoș m. p. Candid Popa m. p.

Subsemnatul Comitet de supraveghere examinând conturile prezente, le-am aflat în ordine și consonanță cu registrele.

Nicolae Frâncu m. p., președinte, expert-contabil. Vasile Lăzăriciu m. p. Valeriu Boriga m. p.
Luca L. Popianoș m. p. Eugen Popianoș m. p.